

Riny in Boeken

Beste mensen,

Deze week ontvingen we een ansichtkaart van een klant die op vakantie was in Portugal. Achter op de kaart stond in telegramstijl geschreven:

“Beste Polman-mensen,

Te zien op het strand van...

1* een man in korte broek met een hoedje op

2* een vrouw met een Polman-tasje waarin het volgende boek zit: “de nazi en de kapper”(bijna uit) Allebei zittend in de zon met een glaasje geestverruimend vocht. Groetjes van...”

Kijk, dat is nou informatie waar ik wat aan heb.

- De boeken worden gelezen
- In Portugal wordt via ons tasje reclame voor ons gemaakt
- Onze klant heeft het naar haar zin!

Natuurlijk hoef je niet altijd ver weg te gaan om het naar je zin te hebben. Op literair gebied is hier in de buurt ook genoeg te beleven. Het Wintertuinfestival in Nijmegen gehouden van 21 tot 30 november is een van de grootste literaire festivals van ons land. Op diverse locaties in Nijmegen (en wat beperkter in Arnhem) werden lezingen gehouden met schrijvers en vonden discussies plaats.

Verder in dit nummer:

- Noud Bles: Van boeken bezeten
December: het grote boekenverwennen
- Aanbevolen boeken
- Willem Bosma: Verzamelwoede
- Nieuwe regionale uitgaven
- Paul Troost: Vochtige streken
- Colofon

Literatuur *leeft* en niet alleen op grote festivals. In kleine kring zijn er ook veel leesclubs bezig. Alleen al in onze gemeente ken ik er al zo'n 7. Kleine groepjes (meestal vrouwen) die met liefde en inzet een zelf gekozen boek bespreken en met elkaar bediscussiëren.

Zelf zit ik ook in zo'n groepje. Het leuke ervan is dat je soms een boek gaat lezen dat je zelf misschien niet uitgezocht zou hebben. Afgelopen keer bespraken we een debuut van een Nederlandse schrijfster Pia de Jong “eindelooze dagen”.

Het boek had overwegend lovende recensies gehad maar in ons groepje bleek dat het heel verschillend werd beoordeeld. Ik vond het thema interessant!

Het ging over een vader in een soort midlifecrisis die met gedachten van “terug naar de natuur” zijn gezin met pubers meenam op een onverantwoordelijke tocht naar het noorden van Lapland. Dit alles gezien door de ogen van een 14-jarige. Is een gezin waar het niet echt aan liefde ontbreekt daardoor ook een gelukkig gezin? Als je over vragen die boeken oproepen niet allemaal dezelfde mening hebt, krijg je boeiende discussies!

Een paar interessante sites waar je wat ideeën over boeken kunt opdoen:

www.literatuurplein.nl

www.boekbalie.nl

Groetjes,
Riny Polman

December: het grote boekenverwennen

De maand van het grote boekenverwennen is begonnen. Wat geven we? Wat hopen we te krijgen? Welke titels komen er op onze lijstjes? De boekwinkel puilt uit, daar krijgt geen recessie greep op. Een kleine handreiking in de vorm van drie titels. *Over de liefde*, *De keizer en de astroloog* en *De Nederlandse en Vlaamse literatuur vanaf 1880 in 200 essays*.

Het tot nu toe meest autobiografische boek van Doeschka Meijsing *Over de liefde* roept twee soorten reacties op: boosheid over het verwarrende relaas van een tragische afgelopen liefde - en nog wel de liefde tussen een vrouw en een vrouw - en bewondering voor het uitbeelden van wat eigenlijk niet te beschrijven is: het einde van de grote liefde terwijl alles (de coterie in Amsterdam, de familieperikelen en het draaien van de aarde) onaangedaan doorgaan. Ik hoor tot de laatste groep lezers. Voor mij is Doeschka Meijsing erin geslaagd het persoonlijke drama te verbinden met iets wat alle mensen ooit te wachten staat: de teloorgang van onze liefde, inclusief de ontredding, het bijtende zout van de herinneringen en de onbaatzuchtige hulp uit onverwachte hoek. In Meijsings ongelukkige driehoek vrouw-vrouw-man is de redder van de in de steek gelaten vrouw opmerkelijk genoeg toch een man. Dit, met de AKO-literatuurprijs 2008 bekroonde boek vormt een volmaakt complement met *Twee vrouwen* van Harry Mulisch dat centraal stond in Nederland Leest, waarin een vrouw haar man verlaat om een relatie aan te gaan met een vrouw.

Als je een goed boek leest, lees je tegelijkertijd alle voorgaande goede boeken die je ooit las, en zo wordt de lezer vaak dubbel beloond. Wanneer je *De keizer en de astroloog* van Kees 't Hart ter hand neemt, overkomt je dit zodra de naam Simon valt. Hij is een jonge, pas afgestudeerde arts die niet weet of hij huisarts gaat worden of een assistentenplaats zoekt bij de hoogleraar/zenuwarts Godefroy, of hij verder zal gaan in de astrologie (met behulp waarvan hij het menselijk gedrag observeert) of zijn pogingen om gedichten te schrijven serieus gaat nemen. Je zit snel op het spoor van Simon Vestdijk, de sfinx uit Doorn die in deze roman meesterlijk wordt gekoppeld aan de laatste Duitse keizer, Wilhelm II, die van 1920 tot 1941 ook in Doorn op een landgoed zijn dagen in ballingschap sleet. Het verhaal is te mooi en wordt te ingenieus verteld om hier samen te vatten. Het boek van Kees 't Hart torent op de schouders van het literaire hooggebergte dat Simon Vestdijk ons heeft nagelaten. Alle curieuze bijzonderheden van Vestdijk vinden we in de hoofdpersoon terug. Het verhaal over de fictieve ontmoeting tussen de weggejaagde keizer en de jonge ziener kan goed op eigen benen staan, maar Vestdijkkliefhebbers lopen naar hun boekenkast om de titels erbij te nemen waarnaar dit boek, verdekt en openlijk, verwijst. Zij genieten driedubbel.

De derde (en laatste) dikke Zwagerman is een pil van 1492 bladzijden waarin de beste essays en non-fictie uit onze literatuur sinds 1880 zijn verzameld. 1492, vertaalt dit in een jaartal, en je begint aan een ontdekkingsreis naar het niet eerder gevonden continent, de wereld van de vrije letterkundige breinoefening. Van verschillende schrijvers wordt gezegd dat zij in deze onbegrensde vorm hun beste werk geschreven hebben en Joost Zwagerman bewijst dat die opvatting in veel gevallen juist is. Een feest is het dit dikke boek te lezen. Elke auteur kiest een eigen invalshoek voor zijn eigen onderwerpen en biedt de lezer conclusies aan die het eigen denken van laatstgenoemde zullen aanscherpen, bij voorkeur, nee bij voorbaat met de instelling het hartgrondig met de opvatting van de essayschrijver oneens te zijn. Je leest over onderwerpen uit de literatuur, vanzelfsprekend, maar gelukkig ook uit de historie, de politiek, de economie, beeldende kunst, de wiskunde, de natuurwetenschappen en nog veel andere terreinen. Houdt dit derde deel van Zwagerman binnen handbereik. Steeds als ons hoofd niet staat naar een roman, er te weinig tijd is voor een kort verhaal en dichtbundels te veraf zijn, werkt dit boek als een geestelijk eau-de-colognedoekje. Wij lezers mogen niet nomineren voor de PC Hooftprijs, maar zou de geleerdencommissie de drie dikke delen (zie hieronder) naast elkaar plaatsen dan kan alleen daarom Joost Zwagerman die hoofdprijs niet worden onthouden.

Noud Bles

Doeschka Meijsing: *Over de liefde*, Querido, 2008, € 18,95 (pb) € 22,95 (geb)

Kees 't Hart: *De keizer en de astroloog*, Querido, 2008 € 18,95

Joost Zwagerman: *De Nederlandse en Vlaamse literatuur vanaf 1880 in 250 verhalen*, Prometheus, 2005 € 45,-

Joost Zwagerman: *De Nederlandse en Vlaamse literatuur vanaf 1880 in 60 lange verhalen*, Prometheus, 2006 € 49,95

Joost Zwagerman: *De Nederlandse en Vlaamse literatuur vanaf 1880 in 250 verhalen*, Prometheus, 2008 € 49,95

Aanbevolen boeken

Juliana en Bernhard
Cees Fasseur

Het Weerzien
Nicci Gerhard

Verzamelwoede

Soms duik ik gewoon de kast in en trek ik een van mijn vele dossiermappen of schoenendozen open. Zittend op de grond, een stapel papier op schoot, ben ik omgeven door het verleden. Op die momenten omring ik mij het liefst met stilte. Vroeger bekeek ik de boekhouding van mijn ouders, waar ik destijds natuurlijk niets van begreep en die ik weer vlug wegstopte. De meeste keren ging ik regelrecht naar dat ene blauwe plastic koffertje waarin foto's, tegeltjes met handafdrukken van kleine kinderhandjes en felicitatiekaartjes zaten. Er is wat dat betreft helemaal niets veranderd.

Tegenwoordig zijn het vooral verkleurde krantenknipsels, nieuwsbrieven, brochures en oude tijdschriften die het daglicht weer zien. Mappen vol artikelen met op de achterkant keurig de naam van het medium en de datum waarop het werd gepubliceerd. Sommige stukken stammen uit mijn basisschooltijd waarin ik samen met klasgenoten besloot een blad op te richten, een wekelijks A4'tje dat we Het Woensdagblad noemden. De stroom schrijfsels is sindsdien alleen maar aangezwollen. Dat blijkt wel uit een blik op mijn archief. In het verleden verklaarden verschillende mensen me voor gek. Wie bewaart nou alles wat hij schrijft? De verklaring is simpel: ik kan het niet over m'n hart verkrijgen iets weg te gooien. Ik hoef maar één ding met het oud papier mee te geven en de verzamelwoede van de afgelopen jaren is allemaal voor niets geweest. Nee, ik sta vierkant achter het idee van een archief. De woorden vragen erom.

Een beetje tegenstrijdig is het wel. Voor een computermagazine schreef ik over het eeuwig bewaren van je digitale vakantiefoto's, mp3'tjes, de administratie en wat dies meer zij. Dankzij moderne opslagtechnieken is het in theorie mogelijk alles tot in lengte van dagen te conserveren. Ik zou al mijn knipsels kunnen scannen en netjes rubriceren. Voorwaarde is wel dat ik dan af en toe moet controleren of de gegevens nog leesbaar zijn.

Waarom ben ik dan toch zo terughoudend en archiveer ik vrijwel niets op de moderne manier? Nou, soms moet je dwarsliggen en stevig vasthouden aan hoe je het altijd hebt gedaan. De herinneringen aan een opgroeiend leven en de tastbare bewijzen van een ambitie houd je niet levend door er op een beeldscherm naar te kijken. Scrollen moet bladeren zijn, de gloed van de monitor het warme licht van een bureaulamp, de reuk van opwarmende elektronica de muffige geur van oud papier en het vastlopen van de computer een kopstoot tegen een spant op zolder. Daar komt bij dat het papieren archief er over vijftig jaar nog steeds ligt zonder dat je ernaar hebt hoeven omkijken. Dat is met de huidige opslagtechnieken, hoe inventief ook, nog maar de vraag.

Willem Bosma

Nieuwe Regionale uitgaven

- Twee eeuwen Gelderse bakstenen van: *Dr. Ben Janssen*
- Een Onbewoond eiland, de Betuwe verwoest en weer opgebouwd van: *Hist. Kring Kesteren*
- Terugblik: Tegen de stroom in van: *Tabula Batavorum*
- Tussen Mobilisatie en Capitulatie: *Arend Datema* instituut

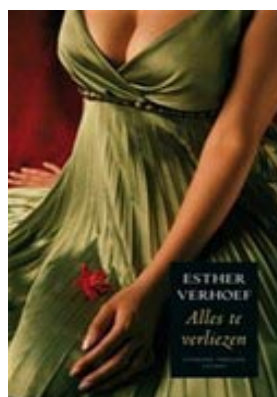
Aanbevolen boeken

Eeuw van Azië
Kishore Mahbubani

Oorlogswinter
Jan Terlouw

Alles te verliezen
Esther Verhoef

Die Zomer
Wanda Reisel

Vochtige streken

In het Duits heet het boek *Feuchtgebiete*. Met een beetje fantasie zet je voor dat woord een voornaam, bijvoorbeeld Petra, en je denkt dat het over een RAF-terroriste gaat die na jaren in het gevang op vrije voeten komt. Of gaat *Feuchtgebiete* over landbouwgebieden die aan de natuur worden teruggegeven om ze te laten vermoerassen waardoor allerlei vogelsoorten er gaan nestelen?

De Nederlandse vertaling is *Vochtige streken* en ook deze weinig opzienbarende titel zal nieuwsgierigen niet in groten getale naar de boekhandel trekken. De titel zou bijvoorbeeld kunnen wijzen op een streekroman waarin auteur Charlotte Roche ons vertelt over het moeizame geploeter op de natte gebieden achter de Hollandse dijken na het rampzalig stijgen van de zeespiegel. Ook een adverteerder op internet

weet niet waar hij aan toe is. Op een website waar *Vochtige streken* besproken wordt, biedt een bedrijf aan de vochtproblemen in uw huis te verhelpen.

Met *Vochtige streken* lijkt niets aan de hand. Wel vroeg ik me af waarom er een pleister op de saai omslag afgebeeld staat en na wat rondneuzen in het boek veronderstel ik dat Roche graag met u zou willen fantaseren over wat zich onder zo'n vleesgetint verbandmiddel zou kunnen bevinden. En over nog veel meer wat het menselijk corpus aangaat. Want neem van mij aan dat achter de onschuldig ogende cover uiterst ondeugende teksten schuilgaan.

In *Vochtige streken* stelt Charlotte Roche de hedendaagse vrouwelijke hygiëne aan de kaak. Dat doet ze in schokkende scènes en niet mis te verstane bewoordingen. De feminiene zindelijkheid gaat te ver, vindt ze. Vrouwen volgen en masse de reclame die ze inepert dat lichaamsgeuren uit den boze zijn, dat elke lichaamssap vies is en dat met uitzondering van het hoofdhaar elk haartje verwijderd dient te worden. Met afgrijzen ziet ze dat fysieke onvolmaaktheden meer en meer gecorrigeerd worden, want het vrouwelijk lichaam wordt zonder uitzondering langs de meetlat van het strenge mode-ideaal gelegd. Het geparfumeerde inlegkruisje, dat kennelijk goed wordt verkocht, is voor Charlotte zo'n beetje het summum van vervreemding (mannen zijn trouwens ook al ver weg, want in een commercial zag ik een zogenaemde metroman zijn gezicht met een huidvoedende crème insmeren, terwijl de voice-

over vertelde dat je je 's morgens klaarwakker kunt voelen, terwijl je gezicht nog slaapt).

Om de goegemeente te provoceren stelt Roche zich aan de andere kant van het ideaal op en beschrijft gedetailleerd haar vochtige streken en de omgang daarmee, eventueel samen met partner. Ze heeft er geen enkele moeite mee om over fysieke ongemakken als aambeien en ander ongerief waarmee je niet normaal gesproken niet graag te koop loopt, omstandig te keuvelen. Charlotte Roche houdt van puur natuur.

De auteur verpakt haar boodschap in een dramatisch verhaal. Daarom noemt haar uitgever haar boek een roman. In die roman gaat ze er hard tegenaan door geen spaan heel te laten van de heilige huisjes van de modebladen en heersende conventies over seksualiteit. Vrouwen weten niets van seks, vindt ze. De hoofdpersoon van haar roman wel. Die laat ons delen in elke intimiteit die je je maar kunt bedenken. Zij is pas echt de schaamte voorbij.

Beroering alom, dat begrijpt u, eerst in Duitsland, daarna ook daarbuiten. Hebben we hier te maken met een feministisch pamflet of met ordinaire porno? vragen recensenten zich vertwijfeld af. Wat betreft de verwarring is haar boek geslaagd, commercieel ook, want het verkoopt uitstekend. Charlotte Roche maakt korte metten met de laatste taboes, belooft haar uitgever. Daar moeten we bij zijn, toch?

Paul Troost

Charlotte Roche (2008). *Vochtige streken*

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van Boekhandel Polman te Bommel. Ingezonden artikelen verwoorden de mening van de schrijver.

De nieuwsbrief geeft nieuws en activiteiten over de wereld van 'het geschreven woord' in het algemeen en over onze boekhandel in het bijzonder.

Daarnaast willen we een podium zijn voor mensen die van boeken en literatuur houden. Dus indien u een stukje wilt schrijven voor de nieuwsbrief, aarzel dan niet!

De nieuwsbrief is gratis af te halen in de winkel.

Vanzelfsprekend wordt onze nieuwsbrief ook op onze website gepubliceerd.

Bijdragen van:

- Noud Bles
- Willem Bosma
- Paul Troost
- Riny Polman

Eindredactie:

- Frans Polman

Informatie:

Boekhandel Polman
Dorpsstraat 42

6681 BN Bommel

T: 0481 - 453 145

F: 0481 - 454 419

W: www.boekhandelpolman.nl

E: info@boekhandelpolman.nl